

SUBJEKTŲ TINKAMUMO EMAS REGISTRACIJAI VADOVAS

VADOVO TIKSLAS

Tradicinės EMAS taikymo srities išplėtimas nuo pramonės sektoriaus įmonių iki visų organizacijų, darančių poveikį aplinkai, reiškia, kad EMAS registracijos galės siekti daug naujų subjektų su skirtingomis organizacinėmis struktūromis. Šis vadovas buvo parengtas remiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 761/2001 2 straipsnio s punkto antruoju ir ketvirtuoju sakiniu ir t punktu, siekiant padėti organizacijoms, aplinkosaugos vertintojams ir kompetentingoms įstaigoms nuspręsti, ar tam tikras subjektas gali būti įregistruotas kaip EMAS organizacija.

Registracijai tinkamų subjektų atranka priklauso nuo valdymo kontrolės ir geografinės vietos.

EMAS registracijos siekiantis subjektas negali peržengti vienos valstybės narės sienų. Jeigu organizacija veikia vienoje ar daugiau teritorijų, kiekviena iš šių vietovių, kurioms taikoma EMAS, privalo atitikti visus EMAS reikalavimus, įskaitant nuolatinį aplinkosaugos veiksmingumo gerinimą, kaip tai yra apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 761/2001 2 straipsnio b punkte.

Organizacinės struktūros požiūriu šiame dokumente yra nustatyti ir tolesniuose poskyriuose išsamiai išnagrinėti šie subjektai:

- **SKAIDRUMAS**
- **VALDYMO KONTROLĖ**
- **DRAUDIMAS ATRINKTI TIK GERAS SRITIS**
- **ATSKAITOMYBĖ VISUOMENEI**
- **VIETINĖ ATSKAITOMYBĖ**

1. organizacijos, veikiančios tik vienoje teritorijoje;
2. organizacijos, kurios išskirtiniais atvejais galėtų įregistruoti tik dalį teritorijos apimančią subjektą;
3. organizacijos, veikiančios skirtingose teritorijose ir:
 - a) teikiančios tuos pačius ar panašius produktus ar paslaugas;
 - b) teikiančios skirtingus produktus ir paslaugas;
4. organizacijos, kurių konkreti teritorija negali būti tinkamai apibrėžta;

5. organizacijos, kontroliuojančios laikinas teritorijas;
6. savarankiškos organizacijos, pageidaujancios užsiregistruoti kaip viena bendra organizacija;
7. mažos įmonės, veikiančios tam tikroje dideleje geografinėje teritorijoje ir teikiančios tuos pačius ar panašius produktus ar paslaugas;
8. vietos valdžios ir valstybinės valdžios institucijos.

Visų pirma, EMAS dalyviai turėtų nepamiršti, kad aplinkosaugos vertintojai ir, tam tikrais atvejais, kompetentingos įstaigos gali įtakoti sprendimą dėl subjekto registracijos (žr. Reglamento (EB) Nr. 761/2001 2 straipsnio s ir t punktus). Taip pat visi dalyviai privalo parengti aplinkosaugos ataskaitą, kurioje, be kita ko, turi būti pateiktas aiškus ir nedviprasmiškas užsiregistruoti EMAS ketinančios organizacijos apibūdinimas, trumpas jos veiklos, gaminamų produktų bei teikiamų paslaugų aprašymas ir jos ryšiai su bet kokiais motininėmis organizacijomis (žr. III priedo 3.2 punkto a papunktį). Šie reikalavimai yra susiję su kitomis nuostatomis dėl valdymo kontrolės ir poveikio organizacijos aplinkosauginiams aspektams (žr. I priedo A dalį, ypač 4.3 punkto 1 papunktį, ir I priedo B dalį).

Šių reikalavimų tikslas yra užtikrinti, kad organizacija galėtų kontroliuoti ir įtakoti savo aplinkosauginius aspektus, darančius reikšmingą poveikį aplinkai, visose teritorijose, todėl dalyviams, ketinantiems įregistruoti organizaciją, patariama suformuoti aiškų ir motyvuotą pagrindimą dėl teritorijų ar jų dalių pasirinkimo. Tokiu būdu jie iš anksto pasirėngs vykdyti aplinkosaugos ataskaitos reikalavimus ir tinkamai atsakyti į galimus ne tik aplinkosaugos vertintojų bei kompetentingų įstaigų, bet ir kitų suinteresuotų šalių paklausimus. Kompetentinga įstaiga atsisako įregistruoti subjektą, kuris neatitinka apibrėžimų, pateiktų Reglamento (EB) Nr. 761/2001 2 straipsnio s ir t punktuose ir išsamiau paaiškinamų šiame vadove. Todėl, iškilus abejonėms, organizacija turėtų pasikonsultuoti su kompetentinga įstaiga dar pradinėje aplinkosaugos vadybos sistemos (AVS) diegimo stadijoje.

SAVOKOS

„Organizacija“ - remiantis Reglamento (EB) Nr. 761/2001 2 straipsnio s punkto nuostatomis, tai viešoji arba privati, turinti savo funkcijas ir administraciją įmonė, korporacija, firma, valdžios įstaiga ar institucija, jų dalis ar susivienijimas.

„Teritorija“ (angl. *site*) - remiantis Reglamento (EB) Nr. 761/2001 2 straipsnio t punkto nuostatomis, tai visa konkrečioje geografinėje vietoje esanti žemė, kurioje vykdomą veiklą, produktus ir paslaugas kontroliuoja ir valdo organizacija. Į šią sąvoką įeina visa infrastruktūra, įrengimai ir medžiagos.

„Subjektas“ – tai teritorija arba padalinys, organizacija, jos dalis ar organizacijų grupė, siekianti gauti vieną registracijos numerį.

1. ORGANIZACIJOS, VEIKIANČIOS TIK VIENOJE TERITORIJOJE

Organizacija, veikianti tik vienoje teritorijoje, yra paprasčiausias atvejis, kadangi jos valdymo sritis atitinka jos geografinę vietą. Į šią grupę patenka teritorijos, įregistruotos pagal pirmąjį EMAS reglamentą, remiantis Reglamento (EB) Nr. 761/2001 17 straipsnio 4 dalimi.

Gerai pavyzdžiai

- Įmonė, veikianti vienoje teritorijoje, kurioje ji gamina ir vamzdžius, ir radijo imtuvus, gali užregistruoti tik vieną iš šių gamybos šakų.
- Kavinė, esanti drabužių gamybos įmonės teritorijoje, gali būti registruojama atskirai.

Blogi pavyzdžiai

Vaistus gaminanti įmonė negali atskirai registruoti tik tos savo gamyklos dalies, kurioje gaminamas galutinis vartotojui teikiamas produktas, atskirdama toje pačioje teritorijoje vykstančius pagrindinius tarpinių produktų gamybos procesus.

2. IŠSKIRTINIAI ATVEJAI, KAI ĮREGISTRUOJAMAS TIK DALĮ VIENOS TERITORIJOS APIMANTIS SUBJEKTAS

Tuo atveju, jeigu organizacija svarsto galimybę įregistruoti subjektą, apimančią tik dalį teritorijos, priimdama sprendimą ji privalo vadovautis toliau pateikiamais principais. Pirma, išimtis negali būti taikoma „grietinėlei nugriebti“, t.y. draudžiama įregistruoti tik dalį ar dalis tam tikro gamybos proceso, siekiant atskirti tas teritorijos dalis, kurios neatitinka EMAS registracijai būtinų reikalavimų. Organizacija privalo pateikti įrodymus, kad ji yra pajėgi vykdyti visų svarbių savo aplinkosauginių

aspektų monitoringą ir kontrolę bei įrodyti, kad registracijai rengiamas subjektas specialiai nebuvo atskirtas nuo kitų, aplinkosaugos požiūriu prasčiau funkcionuojančių didesnės teritorijos dalių.

Antra, turi būti laikomasi „Vietinės atskaitomybės“ ir „Atskaitomybės visuomenei“ principų, apibrėžtų III priedo 3.7 punkte ir I priedo B dalies 2 punkte. Ryšių su visuomene palaikymas yra vienas iš svarbiausių EMAS elementų. Savo pačios interesų labui, organizacija turėtų skaidriai ir suprantamai informuoti visuomenę apie konkrečios teritorijos aplinkosaugos veiksmingumą. Jei kuris nors padalinys užima atskirą rinkos segmentą, jam gali būti aktuali galimybė naudoti EMAS emblema skelbiant visuomenei savo informaciją. Tačiau tuo atveju, jeigu EMAS registracijos siekia tik dalį tam tikros teritorijos apimantis subjektas, visuomenei turi būti aiškiai pranešta, kad pagal EMAS standartus yra valdoma tik dalis teritorijoje vykdomos organizacijos veiklos, kadangi visuomenė visą vienoje teritorijoje vykdomą veiklą dažniausiai suvokia kaip nedalomą visumą. Organizacija privalo užtikrinti visuomenei teikiamos informacijos aiškumą ir imtis atitinkamų priemonių visuomenės klaidinimui išvengti.

Remiantis šiais principais, subjektas, kuris apima tik dalį teritorijos, gali būti registruojamas atskirai, jeigu:

- padalinys yra aiškiai apibrėžęs savo produkciją, paslaugas ar veiklos rūšis ir jeigu galima aiškiai nustatyti padalinio aplinkosaugos aspektus bei poveikį aplinkai ir atskirti juos nuo kitų, neregistruotų teritorijos dalių aplinkosaugos aspektų ir poveikio aplinkai;
- padalinys turi savo vadovybę ir administracines funkcijas, užtikrinančias padalinio teisę savarankiškai organizuoti ir kontroliuoti savo AVS, kontroliuoti savo poveikį aplinkai ir imtis koregavimo veiksmų savo atsakomybės srityse. Tai galėtų patvirtinti padalinio juridinis statusas, atskira registracija verslo asociacijose (pvz., prekybos ir amatų rūmuose), organizacinė struktūra, motininės organizacijos ataskaitos, atskira padalinio dokumentacija;
- padaliniai yra aiškiai priskirta atsakomybė vykdyti reikalavimus, nustatytus padaliniai išduodamuose aplinkosaugos leidimuose/licencijose.

Teritorija negali būti dalinama, jeigu:

- išskirtas subjektas apima tik dalį teritorijoje vykdomų operacijų, neatspindinčių visų teritorijoje vykdomų operacijų aplinkosaugos

aspektų ir poveikio aplinkai;

- žiūrint iš šalies, negalima suprasti, kuri dalis teritorijoje vykdomų operacijų patenka į AVS ir kodėl būtent ši dalis buvo atskirta nuo teritorijoje vykdomų operacijų visumos.

Šiuo atveju ypač svarbu aiškiai nustatyti atsakomybės ribas už į organizaciją patenkančius ir iš jos išeinančius srautus (pvz., išteklių, energijos, produkcijos ir pan.). Diegdama savo AVS, organizacija taip pat privalo atsižvelgti į sąveiką su paslaugomis ir veiklomis, kurios nevisiškai patenka į AVS reguliavimo sritį. Pavyzdžiui, ji turi įvertinti bendros teritorijoje esančios infrastruktūros (pvz., bendro atliekų tvarkymo ar nuotekų valymo) aplinkosaugos aspektus bei poveikį aplinkai ir įtraukti šiuos elementus į savo aplinkosaugos programą bei nuolatinį gerinimo procesą.

3. ORGANIZACIJOS, VEIKIANČIOS SKIRTINGOSE TERITORIJOSE

Vadovaudamiesi Reglamentu (EB) Nr. 761/2001, dalyviai gali ir toliau registruoti atskiras teritorijas kaip „vieną organizaciją“ (pagal 2 straipsnio s punktą), jos dalį ar organizacijų susivienijimą. Bet kuriuo atveju visi dalyviai privalo pademonstruoti nuolatinį savo reikšmingų aplinkosaugos aspektų ir poveikio aplinkai veiksmingumo gerinimą, atitinkančių jų politines nuostatas, programas ir uždavinius. Dalyviai, ketinantys įregistruoti kelias teritorijas kaip vieną organizaciją, taip pat turi atsižvelgti į 2 straipsnio b punkto, I priedo B dalies 2 punkto ir III priedo 3.7. punkto reikalavimus bei sugebėti pagrįsti, kodėl aplinkosaugos veiksmingumo pagerėjimas gali ir nebūti akivaizdžiai pastebimas kiekvienoje iš organizacijos teritorijų.

EMAS registracijos siekiančios organizacijos, veikiančios tiek privačiame, tiek valstybiniame sektoriuje, turi ne tik paaiškinti ir pagrįsti priežastis, nulėmusias tam tikros teritorijos ar kelių teritorijų pasirinkimą, bet ir būti pasirėngusios paaiškinti bei pagrįsti savo ketinimus dar neįregistruotų teritorijų atžvilgiu.

3.1. Organizacijos, teikiančios tuos pačius ar panašius produktus ar paslaugas

Siekdama gauti vieną „registracijos numerį“, organizacija turi sugebėti pademonstruoti aplinkosaugos vertintojui, kad jos aplinkosaugos vadybos politika ir procedūros yra nuosekliai taikomos visose teritorijose. Į šią kategoriją patenkančios organizacijos dažnai pasižymi tuo, kad skirtingose teritorijose vykdomoms operacijoms yra taikomos bendros vadybos procedūros, pavyzdžiui, yra parengtas bendras aplinkosaugos vadybos

vadovas. Dėl šios priežasties gali būti leidžiama sumažinti vertinimo „gilumą“ atskirose teritorijose, jeigu organizacija sugeba pademonstruoti visišką valdymo kontrolę visose savo teritorijose.

• Bankai• Kelionių agentūros• Mažmeninės prekybos tinklai• Konsultacinės įmonės

Tuo atveju, jeigu teritorijoje vykdomos veiklos rūšys yra panašios savo aplinkosaugos aspektais ir poveikiu aplinkai, jeigu joms taikoma panaši aplinkosaugos vadybos sistema ir jeigu šias veiklos rūšis vykdo struktūriniu požiūriu identiški subjektai (pvz., filialai, biurai, cechai, dirbtuvės), įvairių teritorijų vertinimas gali būti atliekamas taikant atrankos principą. Teritorijos turi būti parenkamos taip, kad sudarytų reprezentatyvią imtį, leidžiančią aplinkosaugos vertintojui nuodugnai susipažinti su organizacijos aplinkosaugos veiksmingumu ir patikrinti imties duomenų patikimumą bei vietinę atskaitomybę.

Vykdam atranką, turi būti vadovaujamas atrankos metodų parinkimo rekomendacijomis¹. Pasirinkdami teritorijas, kurios bus įtrauktos į vertinimo programą, aplinkosaugos vertintojai turi atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- aplinkos politiką ir aplinkosaugos programą;
- AVS sudėtingumą, tiesioginių ir netiesioginių aplinkosaugos aspektų bei poveikio aplinkai reikšmingumą ir jų galimą sąveiką su apylinkėse esančiais „jautriais“ aplinkos elementais;
- teritorijoje veikiančios AVS brandumą;
- suinteresuotų šalių nuomonę (skundus, visuomenės susidomėjimą teritorija);
- organizacijos personalo pasiskirstymą teritorijose;
- pamaininį darbą;
- aplinkosaugos problemų istoriją;
- ankstesnių vertinimų ir vidaus audito rezultatus.

Per tam tikrą vertinimo ciklą laikotarpį turėtų būti įvertintos visos teritorijos. Organizacijos vadovybė turi būti įtraukta į vertinimo programą jau per pirmąjį vertinimą ir kiekvieną tolesnį vertinimo ciklą.

Organizacijos ir vertintojai privalo nepamiršti, kad tuo atveju, jeigu tam tikros geografinės vietos

¹ - ISO/IEC Guide 66.

- EA – 7/02

- Kiti tarptautiniai ir nacionaliniai teisės aktai ir vadovai

pažiūrėti reikšmingu poveikiu aplinkai, tokios teritorijos privalo būti vertinamos individualiai, o aplinkosaugos duomenys, susiję su tokiu reikšmingu poveikiu aplinkai, turi būti pateikti aplinkosaugos ataskaitoje, laikantis *vietinės atskaitomybės* principo.

Teritorija turi būti vertinama individualiai, jeigu:

- teritorijoje vykdomų veiklos rūšių/operacijų apimtis, mastas ir pobūdis buvo pripažinti reikšmingais;
- vidaus audito ir vadybos analizė parodė, kad reikia imtis koregavimo veiksmų;
- nuo paskutinio teritorijos vertinimo žymiai pasikeitė aplinkosaugos vadybos sistema ar operacijos;
- jeigu teritorija iš esmės skiriasi nuo kitų organizacijos teritorijų savo:
 - dydžiu ir darbo pobūdžiu,
 - tiesioginiais ir netiesioginiais aplinkosaugos aspektais/ poveikiu aplinkai (pobūdžiu ir reikšmingumu),
 - aplinkinių teritorijų jautrumu,
 - taikomais teisiniais reikalavimais,
 - vietinės AVS ir (arba) vietinės vadybos sistemos struktūra,
 - teritorijoje vykdomų veiklos rūšių/operacijų mastu, apimtimi ir pobūdžiu.

Organizacijos turėtų apsvarstyti ir tai, kad normatyvinių reikalavimų pažeidimas nors vienoje teritorijoje gresia bendros visų teritorijų registracijos panaikinimu. Atsižvelgdamos į šią grėsmę, organizacijos gali papildomai įregistruoti šias specifines vietas individualiai. Priešingai vertinimui, atrankos principas paprastai negali būti taikomas vykdant vidaus auditą pagal II priedą.

3.2. Organizacijos, teikiančios skirtingus produktus ar paslaugas

Šiais atvejais aplinkosaugos vertintojas negali taikyti atrankos metodikos, kadangi veiklos procedūros ir poveikis aplinkai kiekvienoje teritorijoje yra skirtingi. Organizacija pati pasirenka, ar įregistruoti kiekvieną teritoriją atskirai, ar įregistruoti visas teritorijas vienu bendru numeriu.

Nepriklausomai nuo to, ar organizacija ketina gauti bendrą registraciją, ar įregistruoti kiekvieną teritoriją atskirai, būtina atsižvelgti į keletą dalykų:

- **Energijos gamyba**
- **Mechaninių komponentų gamyba**
- **Chemijos pramonės įmonės**
- **Atliekų šalinimas**

- **Visos įmonės ir teritorijos aplinkos politikos suderinamumas**
- **Reikšmingas vietinis poveikis aplinkai yra pateikiamas aplinkosaugos ataskaitoje**
- **Aplinkosaugos aspektų sąveika tarp skirtingų teritorijų**
- **Įmonės vykdoma vietinės AVS kontrolė**
- **Kiekviena teritorija gali būti registruojama atskirai**
- **Bendros registracijos netekimas dėl pažeidimo nors vienoje teritorijoje**

• poreikį atlikti aplinkosaugos aspektų ir poveikio aplinkai analizę visose skirtingose vietovėse;

• šių vietovių vadybos kontrolę;

• esamas aplinkos politikos ir aplinkosaugos programas, atsižvelgiant į vietinės atskaitomybės principą.

Šiuo atveju kiekviena teritorija turi būti įvertinta individualiai, o susiję aplinkosauginiai duomenys turi būti pateikiami aplinkosaugos ataskaitoje atskirai pagal kiekvieną teritoriją (žr. III priedo 3.7. punktą ir „EMAS aplinkosaugos ataskaitos vadovą“).

Šiuo atveju taip pat išlieka rizika, kad organizacija, ketinanti visai ar daliai teritorijų gauti bendrą registracijos numerį, neteks bendros registracijos, jeigu bus užfiksuoti pažeidimai nors vienoje teritorijoje (vietoje).

Galimas ir toks atvejis, kad įmonė iš pradžių įregistruos savo atskiras teritorijas, o vėliau jas visas sujungs į vieną registracijos numerį turinčią organizaciją.

4. ORGANIZACIJOS, KURIOMS KONKRETI TERITORIJA NEGALI BŪTI TINKAMAI APIBRĖŽTA

Organizacijoms, kurių teritoriją sudėtinga apibrėžti, yra ypač svarbu, kad, kilus abejonėms, tiek pati organizacija, tiek vertintojas pasitartų su kompetentinga įstaiga, ar pasirinktas subjektas gali būti įregistruotas EMAS pagal galiojančius reikalavimus.

Šiuo atveju būtina aiškiai apibrėžti veiklos sritį ir infrastruktūrą, visapusiškai integruoti ją į vadybos sistemą ir detalai aprašyti aplinkosaugos ataskaitoje. Šių organizacijų atveju ypač svarbu aiškiai apibrėžti atsakomybę už reikšmingus

aplinkosaugos aspektus ir pateikti vertintojui įrodymus, kad organizacija turi parengusi tinkamą šių aspektų kontrolės tvarką. Kadangi šios organizacijos paprastai veikia didelėse teritorijose, įskaitant miestus ir kitas tankiai gyvenamas vietas, organizacija prirėkusi turėtų pateikti įrodymus, kad ji yra:

- **Komunalinės paslaugos (pvz., šilumos, vandens, dujų, elektros energijos tiekimas)**
- **Telekomunikacijos**
- **Transportas**
- **Atliekų surinkimas**

- apsvarsčiusi riziką aplinkai ir gyventojams;
- parengusi atitinkamus planus dėl gyventojų informavimo nelaimės atveju;
- parengusi informacijos apie taršos lygius kaupimo sistemą;
- išanalizavusi organizacijos kontroliuojamą infrastruktūrą.

Pasitaiko, kad organizacija, nors ir kontroliuodama skirtingas teritorijas konkrečioje vietovėje, negali valdyti atskirai kiekvienos teritorijos, o individualių teritorijų poveikis aplinkai yra susijęs. Tokiu atveju atskiros teritorijos turėtų būti įregistruojamos EMAS kaip viena organizacija.

5. ORGANIZACIJOS, KONTROLIUOJANČIOS LAIKINAS TERITORIJAS

Tuo atveju, jeigu organizacijos tam tikru laikotarpiu vykdo veiklą joms nepriklausančiose teritorijose, aplinkosaugos vertintojas tikrina organizacijos vadybos sistemą ir jos aplinkosaugos veiksmingumą pasirinktose laikinose teritorijose, atspindinčiose bendrą organizacijos aplinkosaugos vadybos pajėgumą. Vertindamas procedūrų veiksmingumą pasirinktose teritorijose, aplinkosaugos vertintojas turi vadovautis rekomenduojama audito atrankos metodika.

- **Statybos įmonės**
- **Valymo paslaugų įmonės**
- **Paslaugų teikėjai**
- **Įmonės, užsiimančios užterštų teritorijų valymu**
- **Cirkai**

Organizacija turi pateikti įrodymus, kad tose teritorijose, kuriose ji laikinai vykdo savo veiklą, yra taikomos tinkamos procedūros ir technologijos.

Be kita ko, organizacija turėtų užtikrinti:

- reikiamas technologijas ir mokymus;
- tinkamą teritorijų aplinkosaugos aspektų analizę dar prieš pradėdama jose savo veiklą;
- ekologinių pasekmių, kurias gali sukelti ateityje planuojama veikla, analizę;
- apylinkių gyventojų ir vietos savivaldos institucijų informavimą apie aktualius aplinkosaugos aspektus, susijusius su darbo planu, ir atitinkamus problemų sprendimo būdus;
- aplinkos būklės atstatymo planų arba sprendimų dėl paveiktų aplinkinių teritorijų aplinkos būklės pagerinimo pasibaigus veiklai parengimą.

Laikinių veiklos teritorijų atrankinis patikrinimas yra vertinimo proceso dalis, tačiau registruojamos yra ne tik veiklos teritorijos, bet ir teritorijose vykdoma veikla.

6. APIBRĖŽTOSE VIETOVĖSE VEIKIANČIOS SAVARANKIŠKOS ORGANIZACIJOS, KURIOS ĮREGISTRUOJAMOS KAIP VIENA BENDRA ORGANIZACIJA

Reikėtų atsižvelgti į tai, kad didelės teritorijos kaimynystėje gyvenantys žmonės, vietos savivaldos ir aplinkosaugos institucijos yra suinteresuotos, kad visoje vietovėje būtų įgyvendinama vieninga aplinkos apsaugos programa ir kad būtų nustatyta bendra atsakomybė už tą vietovę. Savarankiškos įmonės gali pageidauti suvienyti savo pastangas, siekdamas bendros EMAS registracijos. Ši galimybė yra numatyta reglamente, kadangi „organizacija“ apibrėžiama kaip „valstybinė arba privati, turinti savo funkcijas ir administraciją įmonė, korporacija, firma, valdžios įstaiga ar institucija, jų dalis ar susivienijimas“.

- **Nedidelis pramonės rajonas**
- **Laisvalaikio kompleksas**
- **Verslo centrai**

Šiais atvejais bendros registracijos siekiančios organizacijos turi sugebėti pademonstruoti bendrą atsakomybę (politines nuostatas, procedūras ir kt.) už reikšmingų aplinkosaugos aspektų ir poveikio aplinkai valdymą, ypač nustatant tikslus ir uždavinius bei koregavimo veiksmus. Visos organizacijos, ketinančios apjungti savo AVS ir gauti bendrą registraciją, privalo pademonstruoti nuolatinį savo reikšmingų aplinkosaugos aspektų veiksmingumo ir poveikio gerinimą, atitinkantį jų politines nuostatas, uždavinius ir programą. Kadangi kelios teritorijos yra registruojamos kaip

viena organizacija, taip pat reikia atsižvelgti į Reglamento (EB) Nr. 761/2001 2 straipsnio b punkto, I priedo B dalies 2 punkto ir III priedo 3.7. punkto nuostatas bei sugebėti pagrįsti, kodėl aplinkosaugos veiksmingumo pagerėjimas gali ir nebūti akivaizdus kiekvienoje iš organizacijos teritorijų.

- **Bendra aplinkos politika ir aplinkosaugos programa**
- **Bendra valdymo atsakomybė**
- **Bendros registracijos netekimas dėl pažeidimo nors vienoje teritorijoje**

Reikia pabrėžti, kad emblema gali naudoti tik EMAS registruota organizacija, todėl verslo centro atveju emblema gali būti naudojama tik kartu su verslo centro pavadinimu. Bet kokių atveju pavienė organizacija, be verslo centro įregistravimo, gali papildomai įsiregistruoti kaip atskiras subjektas.

7. MAŽOS ĮMONĖS, VEIKIANČIOS TAM TIKROJE DIDELĖJE TERITORIJOJE IR TEIKIANČIOS TUOS PAČIUS AR PANAŠIUS PRODUKTUS AR PASLAUGAS BEI SIEKIANČIOS INDIVIDUALIOS REGISTRACIJOS

Reglamento (EB) Nr. 761/2001 11 straipsnyje nustatyta, kad: „*Skatindamos dalyvauti MVĮ, įskaitant aiškiai apibrėžtose geografinėse vietovėse sutelktas įmones, vietos valdžios institucijos kartu su pramonės asociacijomis, prekybos rūmais ir suinteresuotomis šalimis gali teikti pagalbą nustatant svarbaus poveikio aplinkai atvejus. Tuo gali pasinaudoti MVĮ, rengdamos savo aplinkosaugos programas ir apibrėždamos savo EMAS vadybos sistemos tikslus ir uždavinius.*“

Šiose geografinėse vietovėse esančios MVĮ (kurios labai dažnai gali būti vienodos taikomų technologijų ir gamybos metodų požiūriu ir labai artimos organizavimo bei valdymo sistemų prasme) privalo:

- **Pramonės rajonai**
- **Turizmui skirtos vietovės**
- **Prekybos centrai**

- įvertinti savo bendrą (suminį) gamybos procesą poveikį;
- bendrauti su ta pačia vietos bendruomene, tomis pačiomis vietinės valdžios institucijomis aplinkosaugos kontrolės institucijomis aplinkos apsaugos klausimais, kadangi jų poreikiai aplinkos kokybės atžvilgiu iš esmės yra vienodi;
- įvertinti sąveiką tarp savo pačių daromo poveikio aplinkai ir poveikio, kurį sukelia kiti

toje pačioje geografinėje vietovėje esantys pramonės subjektai, paslaugų sektoriaus įmonės ir gyvenamieji rajonai.

Kita vertus, šios įmonės turi galimybę:

- ieškoti bendrų aplinkosaugos problemų sprendimo būdų (mažinti iš įrenginių išmetamų teršalų kiekį, įveikti savo kultūrinius suvaržymus ar savo aplinkosaugos vadybos problemas ir t.t.);
- padėti viena kitai, pavyzdžiui:
 - keisdamosi patirtimi aplinkosaugos aspektų ir poveikio aplinkai nustatymo srityje,
 - kartu formuodamos aplinkos politiką ir aplinkosaugos programą,
 - atlikdamos viena kitos vidaus auditą, kad būtų galima lengviau nustatyti aplinkosaugos aspektus ir poveikį aplinkai,
 - kartu samdydamos bendrą konsultantą aplinkosaugos klausimais,
 - naudodamos tą pačią infrastruktūrą (pvz., nuotekų valymo ir atliekų deginimo įrenginius, sąvartynus ir pan.) įvairiems aplinkosaugos aspektams valdyti ir įkurdamos šiems tikslams skirtas specializuotas organizacijas, tokias kaip konsorciumai ir pan.,
 - ir, bendromis pastangomis siekdamos įdiegti AVS, samdydamos tą patį aplinkosaugos vertintoją, kuris dėl esamų AVS panašumų gali palengvinti ir pagreitinti vertinimo ir patvirtinimo procesą bei atlikti darbus už mažesnę kainą,
- dalyvaudamos vietiniuose aplinkosaugos projektuose, tokiuose kaip Darbotvarkė 21 (vietinės ar regioninės valdžios institucijos ar gamybinės organizacijos gali paremti šias iniciatyvas, padėdamos sukurti reikiamus tinklus).

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktus samprotavimus, bendros programos, kurią remdamosi preliminaria visos teritorijos aplinkosaugine analize, parengtų vietos valdžios institucijos, pramonės įmonių asociacijos, apibrėžimas yra labai naudingas pirmasis MV įmonių žingsnis, siekiant EMAS registracijos.

Toliau teritorijos aplinkosaugos programa, kurios pagrindinis tikslas – visos teritorijos aplinkosaugos būklės pagerinimas, turėtų būti aiškiai nustatyta, paskelbta ir suderinta su visomis suinteresuotomis šalimis.

Patvirtinus ir pripažinus aplinkosaugos tikslus ir

uždavinius, kiekviena organizacija (MVL, paslaugų sektoriaus įmonės, vietinės valdžios institucijos ir kt.), savanoriškais pagrindais ir laikydamosi EMAS tvarkos, galėtų imtis atitinkamų priemonių, siekdamos individualios atitikties Reglamento (EB) Nr. 761/2001 reikalavimams ir individualios registracijos.

Tokiu atveju aplinkosaugos vertintojas turi įvertinti, ar aplinkosaugos vadybos sistema yra pajėgi įgyvendinti kiekvienos atskiros organizacijos konkrečius tikslus ir uždavinius pagal visai teritorijai parengtos bendros aplinkosaugos programos nuostatas, tikslus ir uždavinius. Aplinkosaugos ataskaitoje, be kitų EMAS reikalaujamų aspektų, turi būti aiškiai nurodytas konkrečios organizacijos indėlis įgyvendinant visai teritorijai nustatytus aplinkosaugos uždavinius.

- **Iniciatyvinės grupės sudarymas**
- **Galimybių studijos aprobavimas**
- **Nepriklausomas bendrų aplinkosaugos tikslų ir uždavinių įvertinimas**
- **Dalyvavimas vietos Dienotvarkės 21 programoje**

8. VIETOS VALDŽIOS IR VALSTYBINĖS VALDŽIOS INSTITUCIJOS

Kai EMAS registracijos siekia valstybinę instituciją, yra svarbu konstatuoti, kad netiesioginiai aplinkosaugos aspektai, tokie kaip valdžios institucijų vykdomos politikos sąlygotos pasekmės, gali būti ypač svarbūs ir todėl aptariamoms problemoms negali apsiriboti tik vadovybės organizacine struktūra ir susijusiais tiesioginiais aplinkosaugos aspektais.

- **Vietos valdžios institucijos**
- **Ministerijos**
- **Vyriausybinių institucijos**
- **Vietos Dienotvarkė 21**

Viešojo administravimo funkcijas vykdančių institucijų politiniai išsipareigojimai yra susiję su teritorijos valdymu ir joje gyvenančių žmonių gyvenimo kokybe šiuo metu ir ateityje.

Kai kurioms vietinės valdžios ir valstybinės valdžios institucijoms, dėl jų valdymo ir įvairiausių svarstytinų aspektų sudėtingumo, gali būti priimtinas tokių organizacijų atskirų dalių registravimas. Tokiu atveju visuomenės informavimas ir emblemos naudojimas privalo būti nedviprasmiškas, aiškiai reiškiantis tikslai įregistruotą konkretų organizacijos padalinį ar skyrių.

- **Viešas svarstymas ir visuotinis piliečių sutarimas**
- **Ekonominės plėtros ir aplinkos apsaugos suderinamumas**
- **Alternatyvių strateginių variantų ir atitinkamų prioritetų įvertinimas**
- **Teritorijų planavimas ir susiję išmatuojami tikslai bei atitinkami išsipareigojimai**
- **Nuolatinis aplinkosaugos plano vertinimas ir monitoringas**
- **Optimalus balansas tarp privačių iniciatyvų ir socialinių poreikių**
- **Piliečių ir ūkio subjektų švietimas**

Tokioms organizacijoms patartina parengti dokumentą, kuriame būtų nustatytos pagrindinės aplinkos politikos gairės ir kuriuo galėtų vadovautis kiekviena organizacijos dalis.